C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-1043/24 Judecătoria Edineț sediul Briceni
1-24009716-03-21rji-05092024 Judecător A.Andronache

D E C I Z I E
În numele Legii
26 noiembrie 2024

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi,
având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Ghenadie Liulca
Judecători Oleg Moraru, Viorel Pușcaș

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 10.05.2024, prin care a fost admisă parțial plângerea condamnatului **Vasile Oprea** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ţinând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursului, Colegiul, -

C O N S T A T Ă:

Prin încheierea Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 10.05.2024, s-a admis parțial plângerea condamnatului Oprea Vasile împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, și plângerea avocatului Gordilă Vitalie în interesele condamnatului Oprea Vasile împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 CEDO.

S-au respins cerințele privind deținerea condamnatului Oprea Vasile în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 22.01.2023 - 03.02.2023, ca fiind depuse cu încălcarea termenului prevăzut la art.473^2 alin. (5) CPP.

S-a constatat faptul că, Oprea Vasile a fost deținut în perioada 18.07.2023-03.01.2024, în Penitenciarul nr.11 Bălți, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total 169 zile, în calitate de condamnat.

În condițiile art.473[4] alin.(4) CPP, s-a redus pedeapsa lui Oprea Vasile cu 17 zile pentru 169 zile, în care acesta s-a aflat în detenție, în Penitenciarul nr.11 Bălți, cu calculare a 1 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Oprea Vasile prin sentința Judecătoriei Edineț sediul Central din 17.07.2023, cu închisoare pe un termen de 4 ani, s-a redus cu 17 zile.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs administrația Penitenciarului nr.2 Lipcani, solicitând casarea încheierii ca fiind neîntemeiată deoarece în Raportul de evaluare a condițiilor de detenție, prezentat în cadrul ședinței de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatului Vasile Oprea în Penitenciarul nr.2 Lipcani i-au fost acordate condițiile minime necesare de detenție.

Indică, că condamnatul a fost deținut în celule bine iluminate, şi ventilate. Iluminarea şi ventilarea celulelor a fost asigurate prin intermediul geamurilor din termopan, care se deschid. Iluminarea artificială a fost asigurată prin becuri electrice. Încălzirea celulelor a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celule fiind dotate cu calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C. Blocul sanitar se află în celulă, şi este separat de restul celulei cu pereții până la tavan și cu ușă.

Notează, că în Penitenciarul nr.2 Lipcani apa potabilă este asigurată din fântâna arteziană, componența chimică şi starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM. Calitatea apei corespunde standardelor.

Menționează, că standardele CPT prevăd norma de spațiu de locuit pentru persoană de 4 m^2, însă CPT nu susține în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standardelor poate fi considerată, în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deținutului, atâta timp cât se pot găsi şi alți factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deținuții sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activități). Criteriul poate fi apreciat prin prisma condițiile de detenție ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor, combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficiența numărului de paturi pentru toți deținuții; igiena precară; infectarea cu paraziți; ventilația, încălzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecință, utilizarea de găleți sau sticle pentru nevoile naturii. Examinarea criteriului „spațiu acordat fiecărui deținut” prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alți factori, care contribuie aprecierea detenție ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui fapt.

Specifică, că întru realizarea recomandărilor Avocatului Poporului Republicii Moldova şi a Consiliului Pentru Prevenirea Torturii, administrația

penitenciară în permanentă întreprinde şi desfăşoară diverse lucrări de îngrijire şi amenajare a penitenciarului şi a teritoriului, de îmbunătățire a condițiilor de trai şi medico-sanitare de deținere, precum în vederea evitării suprapopulării în continuare a penitenciarului.

Consideră, că judecătorul de instrucție a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție.

Potrivit art.447 alin.(1) CPP, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces*.

Verificând argumentele recursului în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia, că cererea de recurs urmează a fi respinsă ca nefondată, soluția Colegiului fiind adoptată în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: ...recursul este nefondat*.

În argumentarea soluției emise la caz, Colegiul menționează, că judecătorul de instrucție judecând plângerea înaintată de condamnatul Vasile Oprea împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, a respectat normele procesuale, a verificat complet, obiectiv, suficient și în ansamblu împrejurările cazului, cât și argumentele formulate în plângere prin prisma raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare, prin prisma Statutului Executării pedepsei de către condamnați aprobat prin HG nr.583 din 26.05.2006, prin prisma Raportului Consiliului pentru Prevenirea Torturii, și prin prisma practicii constante CtEDO, corect ajungând la concluzia privind admiterea acestei plângeri.

Astfel, Colegiul penal conclude, că judecătorul de instrucție corect, în baza circumstanțelor analizate, a constatat că potrivit materialelor cauzei, condamnatul Oprea Vasile s-a aflat în detenție: 1) în Penitenciarul nr.11 Bălți în perioade 11.01.2023-03.02.2023; 18.07.2023-03.01.2024; 2) în Penitenciarul nr.2 Lipcani în perioada 03.01.2024-17.04.2024, data întocmirii raportului (f.d.32-36).

Potrivit plângerii înaintate, Vasile Oprea susține, că s-a deținut în Penitenciarul nr.11 Bălți și în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în condiții inumane, și anume: nu se respectă norma spațiului locativ; celule populate cu diferite insecte. Solicită să fie constatat faptul deținerii în condiții inumane, cu reducerea pedepsei.

În partea ce ține de condițiile de detenție în Penitenciarul nr.11 Bălți în perioada 11.01.2023-03.02.2023, Colegiul penal similar instanței de fond, reține, că condamnatul Oprea Vasile s-a deținut în Penitenciarul nr.11 Bălți în perioada 11.01.2023-03.02.2023, când a fost eliberat din detenție, fiind revocată măsura preventivă. Deci, termenul deținerii în condiții presupus inumane în Penitenciarul

nr.11 Bălți în perioada invocată supra, a fost întrerupt la data de 03.02.2023. Ulterior, la data de 18.07.2023 condamnatul a fost reținut și plasat în Penitenciarul nr.11 Bălți. Astfel, începând cu data de 03.02.2023 și până la 18.07.2023 inclusiv, adică în termen de nu mai târziu de 4 luni de la eliberare, condamnatul era în drept să depună în instanța de judecată plângerea împotriva instituțiilor penitenciare privind constatarea încălcării condițiilor de detenție și reducerea pedepsei. Însă, condamnatul nu s-a folosit de dreptul de a depune plângerea cu privire la constatarea încălcării condițiilor de detenție și reducerea pedepsei în termen de 4 luni de când a fost eliberat din detenție, și numai la data de 22.01.2023 a expediat în instanța de judecată o astfel de plângere (f.d.1), încălcând termenul de 4 luni stipulat în art.473^2 alin.(5) CPP.

Astfel, Colegiul conclude, că instanța de fond corect a statuat, că cerințele condamnatului împotriva instituiților penitenciare privind constatarea condițiilor de detenție în Penitenciarul nr.11 Bălți în perioada 11.01.2023-03.02.2023, urmează a fi respinse ca depuse cu încălcarea termenului prevăzut la art.473^2 alin.(5) CPP.

Referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr.11 Bălți în perioada 18.07.2023-03.01.2024, Colegiul penal reține, că potrivit raportului prezentat de administrația penitenciarului, Vasile Oprea a fost deținut în Penitenciarul nr.11 Bălți și în perioada de referință, a fost cazat în următoarele celule: 1) în perioada 18.07.2023-19.07.2023, în celula nr.15, cu suprafața totală de 16,51 m^2, unde blocul sanitar constituie 1,00 m^2, pereții fiind ridicați până la tavan, dotat cu ventilare artificială și ușă; cifra deținuților a variat între 1 și 5 persoane; 2) în perioade 19.07.2023-06.09.2023, 14.09.2023-22.09.2023, 25.09.2023-03.01.2024, în celula nr.42, cu suprafața totală de 14,09 m^2, unde blocul sanitar constituie 1,36 m^2, pereții fiind ridicați până la tavan, dotat cu ventilare artificială și ușă; cifra deținuților a variat între 1 și 5 persoane; 3) în perioada 06.09.2023-14.09.2023, în celula nr.63, cu suprafața totală de 27,3 m^2, unde blocul sanitar constituie 2,34 m^2, pereții fiind ridicați până la tavan, dotat cu ventilare artificială și ușă; cifra deținuților a variat între 6 și 9 persoane; 4) în perioada 22.09.2023-25.09.2023, în celula nr.34, cu suprafața totală de 15,62 m^2, unde blocul sanitar constituie 1,38 m^2, pereții fiind ridicați până la tavan, dotat cu ventilare artificială și ușă; cifra deținuților a fost de 5 persoane.

Se indică în raportul că, celule corespund condițiilor de detenție și sunt amenajate conform prevederilor anexei nr.22 - 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnați (SEPC), ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotare a celulelor blocul de regim; iluminarea de zi este asigurată natural prin geamuri și artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri. Celule sunt dotate cu prize, cu aparate e protecție pentru limitarea sarcinii conectate, instalate în afara încăperilor date. Aerisirea este asigurată natural și artificial prin: geamuri utilate cu deschiderea în două părți și oberliht; ușile care sunt dotate cu vizor și vizeta. Apă

potabilă este asigurată în permanență de Î.M. „Regia Apa-canal Bălți”, accesul la care este de 24 ore, iar în fiecare celulă persist lavoar cu robinet. Potrivit prevederilor pct.466 din SEPC celule sunt conectate la sistem de canalizare și încălzirea sezonieră asigurată de S.A. „CET- Nord”, mun. Bălți, și în perioada toamna-iarna temperatura aerului în spațiile de locuit nu este mai mică de 18^0C. Celulele de locuit sunt amenajate cu vas pentru closet de pardoseală şi lavoar, care este despărți de restul celulei. Totodată, conform art.242^1 pct.5), 12) Cod de executare, efectuarea, menținerea și respectarea curățeniei în încăperile de detenție este o obligație imperativă a deținutului, care se deține în aceasta încăpere. Referitor la starea sanitar - igienică se indică că, anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare și dezinsecție cu agenții economici de profil, care prestează serviciile respective periodic la necesitate. Deținutul Oprea Vasile a fost asigurat cu toate produse de igienă necesară: săpun de toaletă, săpun de rufe, hârtie igienică, aparat de ras, periuța și păstra de dinți, care sunt repartizate conform anexei nr.7 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.609 din anul 2006. Spălarea lingeriei de pat se face săptămânal, conform registrului şi graficului stabilit în spălătoria penitenciarului, spălătoarea fiind dotată cu 3 mașini de spălat cu diferită greutate și cu centrifugă pentru uscarea hainelor, iar la cerința deținuților hainele spălate sunt puse la uscat în locul special amenajat pentru uscarea. Deținuți au acces la baie, care se petrece nu mai puțin de o dată pe săptămână conform graficului stabilit, la temperatura admisibile și în strictă conformitate cu prevederile SEPC.

Astfel, Colegiul penal conclude, că instanța de judecată just a constatat, că Vasile Oprea s-a deținut în Penitenciarul nr.11 Bălți în celule, *unde nu a fost respectată norma spațiului locativ*, fiind relativ extremă. Totodată, penitenciarul este de tip celulă, ce prevede deținerea permanentă în celulă închisă a deținuților. Faptul că, condamnatul s-a deținut în condiții unde nu se respectă norma spațiului locativ se confirmă și prin Raportul privind vizita preventivă efectuată la data de 31.10.2017 și prin Rapoartele anualele ale Avocatului Poporului pentru anii 2018 - 2020, precum și prin raportul privind vizita de monitorizare în Penitenciarul nr.11 Bălți întru respectarea garanțiilor de bază a deținuților pe durata epidemiei COVID-19 din 07.07.2020. Totodată, se reține că, potrivit raportului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2023, s-a invocat că se menține problema supraaglomerării, inclusiv și în Penitenciarul nr.11 Bălți.

Colegiul penal conclude, că instanța corect a constatat și faptul, că condamnatul s-a deținut în celule populate cu diferite insecte și apreciază critic cele invocate de către reprezentantul administrației penitenciarului precum că, deratizarea și dezinfectarea încăperilor se efectuează trimestrial de către agent economic specializat, conform contractului încheiat. Or, prezentând contracte

respective, administrația nu a prezentat actele, care ar confirma că într-adevăr trimestrial a fost efectuată cât deratizarea cât și dezinfectarea încăperilor. Faptul că celule sunt populate cu diferite insecte au constatat și membrii CpPT.

În acest context, Colegiul penal, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CtEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, Colegiul penal consideră, că judecătorul de instrucție just a stabilit, că pe parcursul perioadei vizate Vasile Oprea a ispășit pedeapsa în Penitenciarul nr.11 Bălți, unde dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul, au depășit relativ semnificativ, nivelul de suferință inerent detenției, prin faptul deținerii în celule populate cu diferite insecte, precum și cu nerespectarea normei spațiului locativ, condiții care sunt contrare prevederilor art.3 CEDO și suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Respectiv, Colegiul penal la fel ca și judecătorul de instrucție consideră, că dificultățile cu care s-a confruntat Vasile Oprea, pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.11 Bălți, în perioada vizată au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise. Totodată, la caz judecătorul de instrucție just a aplicat formula de calcul stipulată de legislator în textul art.473^4 alin.(4) CPP, care în opinia Colegiului este una echitabilă.

Ținând cont de cele menționate, instanța de recurs concluzionează, că cerințele invocate de recurent sunt neîntemeiate, careva temei de casare a încheierii nu s-au stabilit, fiind condiționată respingerea cererii de recurs și menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

Conducându-se de art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 10.05.2024, prin care a fost admisă parțial plângerea condamnatului **Vasile Oprea** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, se respinge ca nefondat, cu menținerea fără modificări a încheierii în cauză.

Prezenta decizie este irevocabilă.

Preşedinte de şedinţă: Judecător: Judecător:

Copia corespunde originalului.